

CONDIȚIA DUBLEI INCRIMINĂRI ÎN MATERIA EXTRĂDĂRII

Mariana GRAMA

Condiția sau principiul dublei incriminări, ca unul obligator pentru extrădare, este expres menționat în art.2 al Convenției Europene de extrădare din 13 decembrie 1957, care prevede că: „Vor da loc la extrădare faptele pedepsite de legile părții solicitante și ale părții solicitate...”. Dacă, de regulă, acest principiu este numit al „dublei incriminări”, atunci la o lecturare atentă chiar a prevederii din Convenție, vedem că ar fi vorba nu despre „dubla incriminare”, ci despre „dubla pedepsibilitate”.

Actualmente, această prevedere cunoaște o atenuare, existând discuții pentru modificarea cadrului convențional actual. În concepția clasică a accepțiunii dată condiției dublei incriminări, se pornește de la ideea că fapta care formează obiectul cererii de extrădare trebuie să fie prevăzută de legislația ambelor state, adică să fie incriminată atât de legea statului solicitant, cât și de legea statului solicitat. Opinia dată însă nu este împărtășită de toți autorii, întrucât aceștia sunt de părere că prevederea faptei în ambele legislații este doar o condiție care realizează principiul dublei incriminări în abstract și condiția dublei incriminări este îndeplinită numai atunci când fapta care formează obiectul cererii de extrădare este pedepsită conform ambelor legislații. Cu alte cuvinte, extrădarea poate avea loc când fapta incriminată este pedepsibilă în concreto atât după legea statului solicitant, cât și după legea statului solicitat [1, p.123]. Privitor la înțelesul expresiei „pedepsibilă în concret” părerile iarăși nu sunt suficient de clare; unii autori includ în această noțiune absența oricărei cauze care ar înlătura caracterul penal al faptei sau răspunderea penală, alții – prescripția, grațierea, amnistia etc. [1, p.123-124; 2, p.154].

Dacă ne referim la legislația Republicii Moldova, în art.45 din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr.371-XVI din 01.12.2006 sunt prevăzute următoarele: „Extrădarea poate fi admisă, potrivit Codului de procedură penală art.544 alin.(3), numai dacă fapta pentru care este învinuită sau a fost condamnată persoana a cărei extrădare se solicită este prevăzută ca infracțiune atât de legea statului solicitant, cât și de legea Republicii Moldova.

Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), extrădarea poate fi acordată și în cazul în care fapta nu este prevăzută de legislația Republicii Moldova, dacă pentru această faptă este exclusă cerința dublei incriminări printr-un tratat la care Republica Moldova este parte.

Diferențele existente între calificarea juridică și denumirea dată aceleiași infracțiuni de legile celor două state nu prezintă relevanță, dacă tratatul internațional sau în lipsa acestuia, prin declarațiile de reciprocitate nu se prevede altfel”. Această prevedere, susținută și de unii autori [3, p.403], de

fapt este una ce corespunde zilei de astăzi, fiind acceptată extrădarea chiar și în cazul când nu este prezentă dubla incriminare (prevederea este actuală și pentru țările Uniunii Europene). Prevederea din Legea nr.371/2006 este identică cu prevederea art.26 din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală a României, care este un stat membru al Uniunii Europene.

Sunt autori [4, p.46] care consideră că condiția dublei incriminări a constituit și constituie un veritabil obstacol în calea unei cooperări internaționale eficiente în materia extrădării, întrucât diferența dintre legislațiile penale ale statelor, chiar și în spațiul european, face inoperabilă extrădarea, atunci când o faptă nu este prevăzută ca infracțiune atât de legea penală a statului solicitant, cât și de legea penală a statului solicitat. Încă la începutul sec. XX, unii doctrinari exprimau critici cu privire la condiția dublei incriminări, enunțându-se părerea că „va veni un timp fără îndoială când extrădarea va avea ca unic fundament represiunea faptei care constituie o infracțiune la legea țării solicitante, fără a cerceta dacă este pedepsibilă și în țara solicitată, părere mai conformă cu realizarea asistenței juridice internaționale în materie penală” [1, p.124-125].

Importanța cerinței dublei incriminări, în cadrul Uniunii Europene, a fost atenuată prin Convenția de extrădare între statele membre ale Uniunii Europene din 27 septembrie 1996, după care a urmat Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene nr.2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene.

În opinia noastră, condiția dublei incriminări este expresia în materia extrădării a principiului legalității, ceea ce presupune că la baza ei stă concepția potrivit căreia dacă fapta pentru care se solicită extrădarea nu este incriminată în statul solicitat, nu se poate acorda extrădarea persoanei solicitate, întrucât dacă aceasta ar fi săvârșit aceeași faptă în statul solicitat nu ar fi fost pedepsită, astfel încât acordarea extrădării fără îndeplinirea acestei condiții ar contraveni principiului legalității. Această condiție ar trebui să domine instituția extrădării, deoarece legislațiile penale aproape din toate statele incriminează infracțiunile considerate grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. Mai mult decât atât, faptele considerate grave și prevăzute în convențiile internaționale, în cazul în care acestea au fost semnate și ratificate de state, dau temei pentru modificarea legilor naționale, astfel încât și acestea să le incrimineze. În afară de aceasta, aplicarea principiului respectiv nu este rigidă, în sensul că nu cere o identitate de calificare a faptei săvârșite și cu atât mai puțin o identitate de denumire. Este posibil însă ca datorită particularităților specifice diferitelor state, o faptă incriminată într-un stat să nu fie incriminată în alte state, datorită imposibilității de a fi săvârșită acea faptă în aceste state.

Apare întrebarea dacă în astfel de cazuri va fi sau nu respinsă cererea de extrădare.

Institutul de Drept Internațional în sesiunea de la Oxford a exprimat părerea că, „de regulă, trebuie să se prevadă ca faptele să fie pedepsite de legislația celor două țări, exceptând cazurile când, datorită situațiilor particulare sau condițiilor geografice ale țării de refugiu, circumstanțele de fapt care constituie infracțiunea nu se pot produce” [1, p.125].

Deci în aceste cazuri extrădarea poate fi acordată, fără a constitui o încălcare a principiului dublei incriminări. Cazurile în care pot apărea astfel de situații sunt cu totul excepționale și de regulă sunt prevăzute de state la încheierea acordurilor, mai cu seamă bilaterale. Mai mult decât atât, în practică, datorită libertății pe care statele o au, pot insera în cuprinsul tratatelor pe care le încheie dispoziții prin care convin să renunțe la dubla incriminare, păstrând doar condiția ca infracțiunea să fie prevăzută de legea statului solicitant.

Referințe:

1. STĂNOIU, M. *Asistența juridică internațională în materie penală*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975.
2. BOROI, A., RUSU, I. *Cooperarea judiciară internațională în materie penală*. București: C.H. Beck, 2008.
3. БОЙЦОВ, А. *Выдача преступников*. СПб.: Юридический центр Пресс, 2004.
4. RADU, F. *Cooperarea judiciară internațională și europeană în materie penală*. București: Wolters Kluwer, 2004.